

Geliş Tarihi/Received: 06.07.2022 Kabul Tarihi/Accepted: 15.09.2022 DOI: 10.5281/zenodo.7110604

KADIN BASKETBOLCULARIN KİŞİSEL BAKIM ÜRÜNLERİ KULLANIM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

 Murat ÜNALMIŞ

Amasya Üniversitesi, Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu –
E-Posta: murat.unalmis@amasya.edu.tr

 Mustafa KAYA

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü –
E-Posta: mustafakaya58@cumhuriyet.edu.tr

 Yakup PAKTAŞ

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü –
E-Posta: yakup.paktas@gop.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma, profesyonel düzeydeki kadın basketbolcularının kişisel bakım ürünleri kullanım düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye Basketbol Federasyonu profesyonel liglerinde aktif spor yapan 91 profesyonel kadın basketbolcu oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak amacı ile “Kişisel Bilgi Formu” ve “Kişisel Bakım Ürünleri Kullanım Ölçeği” şeklinde iki bölümden oluşan bir veri toplama formu kullanılmıştır. Birinci bölüm sporcuların kişisel özelliklerini belirlemek ve bağımsız değişkenlere ilişkin verileri toplamak amacıyla hazırlanmış 10 maddelik kapalı uçlu sorudan oluşur. İkinci bölüm ise sporcuların kullandıkları kişisel bakım ürünleri ve kullanım oranlarını tespit etmek amaçlı 11 maddelik bir ankettir. Verilerin analizinde SPSS 25 istatistiksel analiz programı kullanılmıştır. Bu veriler, frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Ayrıca gelir düzeyi, eğitim durumu ve spor yapma süresi değişkenlerinin tutum sorularına verilen cevaplar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olup olmadığını tespit etmek amacıyla Ki kare Testi (x2) yapılmıştır. Sporcuların kişisel bakım ürünleri ve kullanım sıklığının eğitim düzeyi ile spor yapma süreleri değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Aylık gelir düzeyine göre karşılaştırılmasında ise sabun, ıslak mendil, deodorant ve makyaj temizleyici kullanım düzeyleri açısından anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak gelir düzeyi yüksek olan sporcuların kişisel bakım ürünü kullanım düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Profesyonel Kadın Basketbolcular, Kişisel Bakım Ürünleri, Kozmetik Ürünler.

EXAMINATION OF PERSONAL CARE PRODUCTS USE LEVELS OF WOMEN BASKETBALL PLAYERS

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the personal care products usage levels of the elite female basketball players according to the various variables. In order to collect data in this study, “Personal Information Form” and “Personal Care Products Usage Scale” was applied to 91 elite female basketball players who are currently active in the professional leagues of the Turkish Basketball Federation. The personal information form includes 10 closed-ended demographic questions to obtain personal information and collect data on independent variables. The personal care products usage scale is an 11 item scale to determine the personal care products used by the athletes and their usage. SPSS 25 statistical analysis program was used in the analysis of the data. These data are expressed as frequency and percentage. In addition, the Chi-Square Test (x2) was conducted to determine whether the variables of income level, education status and duration of doing sports have a significant effect on the answers given to the attitude questions. There was no significant difference in the variables of Personal care products and frequency of use of athletes, education level and duration of doing sports. In the comparison by Monthly Income Level, it was determined that there was a significant difference in terms of soap, wet wipes, deodorant and make-up remover usage levels. In general, it has been determined that the level of personal care product usage is higher in athletes with high income levels.

Keywords: Personal Care Products, Cosmetics, Elite Female Basketball Player.

GİRİŞ

Kişisel bakım ürünleri, geçmişten günümüze çeşitli alanlarda teknolojik gelişmelerle değişim göstermiştir. Tarihin akışında toplumların yaşam kalitelerinin artması, kişisel bakım açısından giderek artan bir ihtiyacı doğurmuştur. Parfümeriler, kozmetik uzmanları ve berberler gibi çeşitli meslek grupları çağlar boyunca gelişen kozmetik ve kişisel bakım uygulamalarını üstlenmişler ve geliştirilmesine de katkı sağlayarak öncü haline gelmişlerdir (Çomoğlu, 2012: Blanco, 2000).

Spor yaşamında, sporcuların tüm aktivitelerinde her alanda ihtiyaçlarını karşılayan ürünlerin tasarımı, uygulanması ve sonrasında yaşanılacak sorunların giderilmesinde kişisel bakım etkin bir rol oynamaktadır. Sporcuların kişisel bakımlarına dikkat etmeleri ve bu ürünleri kullanmaları kendilerini daha özel, fiziksel olarak daha aktif hissetmelerini, spor yaparken daha yüksek özgüvene sahip olmalarını sağladığı düşünülmektedir. Spor kozmetikleri ve kişisel bakım ürünlerinin kullanımı özellikle estetik sporlarda (cimmastik, buz pateni vb), sporcuların kendine özgüvenini, güzellik ve çekicilik algısını sağlayabilmek için kullanılmaktadır. Yine fiziksel aktivite esnasında cildin korunmasını, dermatolojik hastalıkların tedavisinin sağlanmasında, fiziksel aktivite sonrasında ise sporcuların kişisel hijyenlerinin sağlanması son derece önemlidir (Ünalmiş, 2020). Elit sporcuların gerek günlük yaşantılarında gerek ise antrenman öncesi, esnası ve sonrasında kullandıkları kozmetik ve kişisel bakım ürünlerinin sportif başarılarında, yararlı olabilecek etkilerinin değerlendirilmesi konusunda sportif verimlilik açısından önem arz etmektedir. Şu anda, tüm dünyada sporcuların sağlığına ve profesyonel faktörlerin etkisine büyük önem verilmektedir. Bununla birlikte, spor kariyeri boyunca hemen hemen her sporcu cilt sorunları ile karşı karşıyadır. Uygun şekilde seçilmiş hijyen rejimi, atletik performans kaybına yol açabilecek rekabet ve antrenman aktivitelerinde uzun aralar tehdidi nedeniyle sporcuların kariyerinde önemli bir rol oynar (Derya ve ark., 2005). Takım şeklinde yapılan spor türlerine katılmanın sporcu üzerinde olumlu etkileri olabileceği gibi aynı zamanda sporcunun çeşitli bulaşıcı hastalıklara maruz kalması riskini de oluşturmaktadır. Enfeksiyon için başlıca risk faktörleri arasında, aktif cilt enfeksiyonları olan sporcularla cilt teması, çevresel maruziyetler, fiziksel travma, ekipman paylaşımı ve kontamine nesnelere (fomitlerle) yer alır. Takım sporlarına özgü yakın temas ve ergenlikle ilişkili psikososyal faktörler ek risklerdir (Ünalmiş, 2020).

Basketbol oyunu karakteristik yapısı gereği, kolay oynanabilir yapısı ve fiziksel kabiliyeti geliştiren etkin bir spordur (Keskin, 2017). Bu branşta sporcular hem takım halinde hem de birebir mücadele içerisinde olup, oyuncular arasında kişisel temas oldukça yüksek bir düzeyde

yapılmaktadır. Bu durum sporlarda çeşitli hastalıkların oluşmasında önemli bir risk oluşturabilir. Bu riskin azalması için ise sporcuların kişisel bakım ürünleri kullanımının önemini bilmeleri sağlıkları için gereklidir.

Temel hijyen davranışları, sporla ilişkili enfeksiyonların tanınmasına, teşhisine, tedavisine ve önleyici müdahalelerin uygulanmasına bağlıdır (Gomez-Lopez ve ark., 2008). Fiziksel aktiviteden sonra, yeterli kişisel hijyen vücudun sağlıklı kalmasında hayati bir önem taşımaktadır. Yapılan her egzersizden sonra duş alma ve temizlik amaçlı kozmetik ürünü kullanımı gereklidir. Böylece Ph değeri bakımından nem içeriği ve temiz bir cilt kapasitesi sağlanmış, cildin doğal dengesi desteklenmiş olur (Clijsen ve ark., 2014). Sporcularda hastalık, performans gösterme yeteneklerini etkiler (Raysmith ve ark., 2016). Birçok çalışma, gelişmiş hijyen davranışlarının, özellikle el yıkamanın, viral üst solunum yolu enfeksiyonu gibi belirli enfeksiyonların insidansını azaltmada etkili olduğunu göstermiştir (Mountjoy ve ark., 2014).

Yapılan literatür taraması sonucunda profesyonel sporcularda kişisel bakım ürünleri kullanımı ile ilgili bir çalışma olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre üst düzey sporcuların bu ürünleri kullanım düzeylerinin belirlenmesi sporcular üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini yeniden değerlendirilmesi açısından katkı oluşturabilir.

Bu çalışmanın amacı profesyonel kadın basketbolcuların kişisel bakım ürünleri kullanım düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma modeli

Araştırma, profesyonel liglerde aktif spor yapan elit kadın basketbolcuların kişisel bakım ürünleri kullanım düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın evreni Türkiye Basketbol Federasyonu profesyonel liglerinde aktif spor yapan kadın basketbolculardan oluşmaktadır. Örneklem grubu ise bu liglerde aktif sporculuk hayatını sürdüren ve tesadüfî olarak seçilen 91 profesyonel kadın basketbolcudan oluşturulmuştur.

Veri toplama aracı

Araştırmada veri toplamak amacı ile “Kişisel Bilgi Formu” ve “Kişisel Bakım Ürünleri Kullanım Anketi” şeklinde iki bölümden oluşan bir veri toplama formu kullanılmıştır. Birinci bölüm sporcuların kişisel özelliklerini belirlemek ve bağımsız değişkenlere ilişkin verileri

toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, medeni hali, aylık gelir, yaşadığı yer, spor yapma düzeyi, spor yapma yılı, spor yapma sıklığı, ortalama kozmetik harcama düzeyi) 10 kapalı uçlu sorudan oluşturulmuştur. İkinci bölümde ise sporcuların kullandıkları kişisel bakım ürünler ve kullanım oranlarını tespit etmek amaçlı Aksu ve arkadaşlarının 2017 yılında yaptıkları çalışmasında kullanılan 11 maddelik anket formundan yararlanılmıştır (Aksu-Arıca ve ark., (2017)).

Veri toplama süreci

Anket uygulaması sporculara elektronik ortamda (e-posta veya WhatsApp) yolu ile ulaşılarak yapılmış ve çalışmaya başlamadan önce gerekli açıklamalar anket formunda belirtilmiştir.

Araştırma verilerinin analizi

Verilerin analizinde SPSS 25 istatistiksel analiz programı kullanılmış, elde edilen değerler frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Ayrıca gelir düzeyi, eğitim durumu ve spor yapma süresi değişkenlerinin tutum sorularına verilen cevaplar üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olup olmadığını tespit etmek amacıyla ki-kare Testi (χ^2) yapılmıştır.

Araştırmanın etik yönü

Araştırma için, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Bilimsel Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 21.06.2021 tarihli toplantısı ve 01-18 sayılı kararı ile etik izni alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Sporcuların demografik özellikleri

	Değişkenler	n	%
Öğrenim Durumu	Lise	35	38,6
	Ön lisans	12	13,2
	Lisans	44	48,2
Yaş	15-18	13	14,3
	19-24	45	49,4
	25-30	25	27,5
	31 yaş ve üstü	8	8,8
Medeni Durum	Bekâr	87	95,5
	Evli	4	4,5
Aylık Gelir	0-1000 TL	7	7,7
	1001-3000 TL	13	14,3
	3001-5000 TL	26	28,5
	5001-10000TL	23	25,2
	10001 TL ve üstü	22	24,3

Tablo 1. (devamı) Sporcuların demografik özellikleri

	Değişkenler	n	%
Sporcu Yaşı	3-10 yıl	22	24,3
	10 yıl ve üstü	69	75,7
Spor Yapma Sıklığı	Her Gün	77	84,5
	Gün Aşırı	14	15,5
Aylık Kozmetik Harcaması	0-300 TL	35	38,6
	301-500 TL	39	42,7
	501-1000 TL	13	14,3
	1001-2000 TL	3	3,3
	2001 TL ve üstü	1	1,1

Tablo 2. Sporcuların kişisel bakım ürünleri ve kullanım sıklığının spor yapma süresi değişkenine göre ki-kare testi sonuçları

	Spor Yapma Süresi	Kullanmıyor		Her Gün		İki Günde Bir		p
		n	%	n	%	n	%	
Şampuan	3- 10 yıl	0	0	13	11,4	9	10,2	0,772
	10 yıl ve üstü	0	0	34	35,6	33	31,8	
Duş Jeli	3- 10 yıl	0	0	12	14,7	10	7,3	0,152
	10 yıl ve üstü	0	0	49	46,3	20	22,0	
Sabun	3- 10 yıl	0	0	16	16,9	6	4,6	0,774
	10 yıl ve üstü	0	0	55	55,3	13	14,4	
Islak Mendil	3- 10 yıl	0	0	14	15,0	7	6,3	0,254
	10 yıl ve üstü	0	0	45	44,0	19	19,7	
Parfüm	3- 10 yıl	0	0	19	16,0	3	5,6	0,228
	10 yıl ve üstü	0	0	47	50,0	20	17,4	
Deoderant	3- 10 yıl	0	0	19	17,2	3	4,8	0,564
	10 yıl ve üstü	0	0	50	52,3	17	15,2	
Makyaj Temizleyici	3- 10 yıl	7	7,3	5	3,9	7	6,5	0,876
	10 yıl ve üstü	23	22,7	11	12,1	20	20,5	
Diş Macunu	3- 10 yıl	0	0	21	20,6	1	0,7	0,770
	10 yıl ve üstü	0	0	67	67,7	2	2,3	
Ağız Bakım Suyu	3- 10 yıl	6	5,3	9	9,9	7	5,8	0,495
	10 yıl ve üstü	16	16,7	32	31,1	17	18,2	
Diş İpi	3- 10 yıl	5	5,8	9	8,9	8	7,3	0,968
	10 yıl ve üstü	19	18,2	28	28,1	22	22,2	
Yüz Temizleme Jeli	3- 10 yıl	4	3,9	13	11,8	5	5,3	0,693
	10 yıl ve üstü	12	12,1	36	37,2	17	16,2	

p>0,050

Çalışmaya katılan sporcuların kişisel bakım ürünleri kullanım sıklığının spor yapma süresi değişkenine göre karşılaştırılmasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,050).

Tablo 3. Sporcuların kişisel bakım ürünleri ve kullanım sıklığının eğitim düzeyi değişkenine göre ki-kare testi sonuçları

	Spor Yapma Süresi	Kullanmıyor		Her Gün		İki Günde Bir		p
		n	%	n	%	n	%	
Şampuan	Lise	0	0	14	18,1	21	16,2	0,272
	Ön lisans	0	0	6	6,2	6	5,5	
	Lisans	0	0	27	22,7	15	20,3	
Duş Jeli	Lise	0	0	25	23,5	10	11,5	0,693
	Ön lisans	0	0	7	8,0	5	4,0	
	Lisans	0	0	29	29,5	15	14,5	
Sabun	Lise	3	2,3	23	25,0	8	7,3	0,785
	Ön lisans	1	0,8	8	8,6	3	2,5	
	Lisans	2	2,9	34	31,4	8	9,2	
Islak Mendil	Lise	1	0,4	24	22,3	8	10,0	0,345
	Ön lisans	0	0	5	7,6	7	3,4	
	Lisans	0	0	29	28,0	11	12,6	
Parfüm	Lise	0	0	27	25,4	7	8,8	0,264
	Ön lisans	0	0	11	8,7	1	3,0	
	Lisans	0	0	28	31,9	15	11,1	
Deoderant	Lise	1	1,2	27	25,4	5	7,7	0,156
	Ön lisans	1	0,4	10	8,7	1	2,6	
	Lisans	1	1,5	29	31,9	14	9,7	
Makyaj Temizleyici	Lise	10	11,5	5	6,2	10	10,4	0,058
	Ön lisans	7	4,1	1	2,1	3	3,6	
	Lisans	13	14,5	10	7,7	14	13,1	
Diş Macunu	Lise	2	2,7	32	31,2	1	1,2	0,146
	Ön lisans	1	0,9	9	10,7	2	0,4	
	Lisans	4	3,4	40	39,2	1	1,5	
Ağız Bakım Suyu	Lise	9	8,5	20	15,8	5	9,2	0,196
	Ön lisans	2	2,9	3	5,4	7	3,2	
	Lisans	11	10,6	18	19,8	12	11,6	
Diş İpi	Lise	10	9,2	16	14,2	8	10,0	0,623
	Ön lisans	4	3,2	3	4,9	5	3,4	
	Lisans	10	11,6	18	17,9	13	12,6	
Yüz Temizleme Jeli	Lise	6	6,2	20	18,8	7	8,5	0,848
	Ön lisans	3	2,1	5	6,5	4	2,9	
	Lisans	7	7,7	24	23,7	11	10,6	

p>0,050

Çalışmaya katılan sporcuların kişisel bakım ürünleri kullanım sıklığının eğitim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,050).

Tablo 4. Sporcuların kişisel bakım ürünleri ve kullanım sıklığının aylık gelir düzeyi değişkenine göre ki-kare testi sonuçları

	Spor Yapma Süresi	Her Gün		İki Günde Bir		Haftada Bir		p
		n	%	n	%	n	%	
Şampuan	^a 0-1000 TL	1	3,6	6	3,2	0	0	0,485
	^b 1001-3000 TL	9	6,7	4	6,0	0	0	
	^c 3001-5000 TL	13	13,4	12	12,0	1	0,3	
	^d 5001-10000TL	13	11,9	10	10,6	0	0	
	^e 10001 TL ve üstü	11	11,4	10	10,2	0	0	
Duş Jeli	^a 0-1000 TL	5	4,7	2	2,3	0	0	0,344
	^b 1001-3000 TL	8	8,7	5	4,3	0	0	
	^c 3001-5000 TL	14	17,4	12	8,6	0	0	
	^d 5001-10000TL	18	15,4	5	7,6	0	0	
	^e 10001 TL ve üstü	16	14,7	6	7,3	0	0	
Sabun	^a 0-1000 TL	3	5,0	3	1,5	0	0	0,024*
	^b 1001-3000 TL	9	9,3	2	2,7	0	0	
	^c 3001-5000 TL	17	18,6	8	5,4	0	0	
	^d 5001-10000TL	20	16,4	3	4,8	0	0	
	^e 10001 TL ve üstü	19	18,7	3	4,6	0	0	
Islak Mendil	^a 0-1000 TL	3	4,5	2	2,0	1	0,3	0,026*
	^b 1001-3000 TL	7	8,3	6	3,7	0	0	
	^c 3001-5000 TL	15	14,7	8	7,4	0	0	
	^d 5001-10000TL	16	14,7	6	6,6	0	0	
	^e 10001 TL ve üstü	17	14,0	4	6,3	0	0	
Parfüm	^a 0-1000 TL	4	5,1	2	1,8	1	0,2	0,130
	^b 1001-3000 TL	10	9,4	3	3,3	0	0	
	^c 3001-5000 TL	16	18,9	10	6,6	0	0	
	^d 5001-10000TL	17	16,7	6	5,8	0	0	
	^e 10001 TL ve üstü	19	16,0	2	5,6	1	0,5	
Deodorant	^a 0-1000 TL	4	5,1	1	1,5	2	2	0,023*
	^b 1001-3000 TL	9	9,4	3	2,9	0	0	
	^c 3001-5000 TL	17	18,9	9	5,9	0	0	
	^d 5001-10000TL	18	16,7	4	5,1	0	0	
	^e 10001 TL ve üstü	18	16,0	3	4,8	0	0	

*p<0,050

Tablo 4. (devamı) Sporcuların kişisel bakım ürünleri ve kullanım sıklığının aylık gelir düzeyi değişkenine göre ki-kare testi sonuçları

	Spor Yapma Süresi	Her Gün		İki Günde Bir		Haftada Bir		p
		n	%	n	%	n	%	
Makyaj Temizleyici	^a 0-1000 TL	1	1,2	3	2,1	0	0	0,004*
	^b 1001-3000 TL	2	2,3	2	3,9	1	0,7	
	^c 3001-5000 TL	3	4,6	7	7,7	0	0	
	^d 5001-10000TL	2	4,0	5	6,8	2	1,2	
	^e 10001 TL ve üstü	8	3,9	10	6,5	2	1,2	
Diş Macunu	0-1000 TL	1	0,5	3	2,1	0	0	0,640
	1001-3000 TL	1	0,9	2	3,9	2	1,6	
	3001-5000 TL	15	11,7	7	7,7	1	3,1	
	5001-10000TL	12	10,3	4	6,8	2	2,8	
	10001 TL ve üstü	4	4,5	11	6,5	6	2,7	
Ağız Bakım Suyu	0-1000 TL	2	3,2	1	1,8	0	0	0,153
	1001-3000 TL	5	5,9	5	3,4	0	0	
	3001-5000 TL	7	11,7	10	6,9	1	0,3	
	5001-10000TL	13	10,4	5	6,1	0	0	
	10001 TL ve üstü	14	9,9	3	5,8	0	0	
Diş İpi	0-1000 TL	2	2,8	1	2,0	1	0,3	0,053
	1001-3000 TL	3	5,3	3	3,7	0	0	
	3001-5000 TL	9	10,6	9	7,4	3	1,1	
	5001-10000TL	13	9,4	8	6,6	0	0	
	10001 TL ve üstü	10	8,9	5	6,3	0	0	
Yüz Temizleme Jeli	0-1000 TL	4	3,8	2	1,7	0	0	0,671
	1001-3000 TL	7	7,0	3	3,1	0	0	
	3001-5000 TL	11	14,0	8	6,3	2	1,1	
	5001-10000TL	11	12,4	6	5,6	2	1,0	
	10001 TL ve üstü	16	11,8	3	5,3	0	0	

*p<0,050

Çalışmaya katılan sporcuların kişisel bakım ürünleri kullanım sıklığının aylık gelir düzeyine göre karşılaştırılmasında sabun, ıslak mendil, deodorant ve makyaj temizleyici kullanım düzeyleri açısından anlamlı farklılık olduğu (p<0,050), diğer maddelerde ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0,050).

TARTIŞMA

Sağlık sorunlarının çözümünde ve başta bulaşıcı hastalıklar olmak üzere birçok hastalığın önlenmesinde kişisel hijyen büyük önem taşımaktadır (Yılmaz ve Özkan, 2009). Bu bağlamda kişisel bakım ürünlerinin kullanımının her geçen gün önemini artırdığı görülmektedir. Vücut bakımı ve sıklık kişiden kişiye ve yaptıkları spor aktivitelerine göre değişiklik gösterir (Konar ve İmamoğlu, 1994). Sporcuların kişisel bakım ürünü kullanım düzeyleri özellikle sporcu sağlığı için çok önemli bir unsur olarak bilinmektedir. Sporcuların kişisel bakım ürünleri kullanım düzeylerinin belirlenmesi ile ilgili yapılan araştırmaların yok denecek kadar az olması nedeni ile somut verilere ulaşmak oldukça zordur. Bu bağlamda araştırma özgün bir çalışmadır ve bu konuda bundan sonra yapılacak çalışmalara önemli katkılar sağlayacaktır. Bununla birlikte konu ile ilgili literatür kaynağının çok sınırlı olması nedeni ile karşılaştırmalar benzer

nitelikteki, araştırmalarla yapılmak durumunda kalınmıştır. Sürecin önemine bağlı olarak yapılmış olan bu çalışmanın sonuçları şu şekildedir.

Uygulanan anketten elde ettiğimiz analiz sonuçlarına göre sporcuların kişisel bakım ürünleri ve kullanım sıklığının genel olarak yüksek olduğu belirlenmiştir. Sporcuların eğitim düzeyi ile spor yapma süreleri değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Aylık gelir düzeyine göre karşılaştırılmasında sabun, ıslak mendil, deodorant ve makyaj temizleyici kullanım düzeyleri açısından anlamlı fark olduğu, diğer maddelerde ise anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. İnsan ve toplum sağlığı için hijyen tartışmasız olarak çok önemli olduğu gibi sporcular açısından da hijyen hem genel sağlık hem de mesleki performanslarının devamlılığı açısından çok önemlidir. Sporcuların başarı ve performanslarının yüksek olması fiziki yapılarının sağlıklı ve sorunsuz olarak aktivite göstermesine bağlıdır. Bu bağlamda sporcuların hijyen ürünlerinin kullanımını önemsedikleri, aktif spor hayatlarında hijyenik olumsuzluklarla karşılaşmamak için kişisel bakım ürünleri kullanmayı bir gereksinim olarak gördükleri düşünülmektedir. Sporcuların aylık gelir düzeyleri ise kişisel bakım ürünlerine ayıracakları bütçelerine olumlu ya da olumsuz yönde etki edebileceği düşünülmektedir. Arman, yapmış olduğu bir çalışmada kişilerin gelir düzeyleri yükseldikçe tüketim harcamalarının da arttığını belirlemiştir (Arman, 2013). Yapılan başka bir çalışmada ise toplumsal sınıfın ve ortalama gelir düzeyinin genç kadınlarda tüketim eğilimleri üzerinde anlamlı etkisi olduğunu belirlemişlerdir (Akyüz ve Eroğlu 2015). Bu bağlamda literatürden elde edilen veriler, gelir düzeyi yükseldikçe sporcuların kişisel bakım ürünü kullanım düzeylerinin arttığı yönündeki görüşümüzü destekler niteliktedir.

Gleeson ve Walsh, tüm bireyler iyileştirilmiş hijyen uygulamalarından büyük olasılıkla faydalanacak olsa da bazı spor toplulukları özellikle kötü hijyenden etkilenebileceğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca paylaşılan yaşam alanları, yakın fiziksel temas ve değişken hijyen uygulamaları, muhtemelen bir spor kampı veya yarışma ortamında bulaşıcı ajanların daha fazla bulaşma riskine sebep olabileceğini ifade etmişlerdir (Gleeson ve Walsh, 2012). Antrenörler ve atletik takım doktorları, sporcuların yorucu antrenman veya antrenman sırasında alışılmadık şekilde hastalığa eğilimli olabileceğine dair inançlarını desteklemek için anekdot bilgileri ve vaka çalışmaları sağladılar. Buna karşılık birçok sporcu, fiziksel aktivitenin bulaşıcı hastalıklara karşı dirençlerini geliştirdiğine inanmaktadır. Deri yırtılmaları, şiddetli terleme ve dermisin maserasyonu, normalde deri yüzeyinin sağladığı savunmayı bozar. Ayrıca, çözünür ve hücrel bileşenlerinde olumsuz değişiklikler bağışıklık sistemi enfeksiyona duyarlılığı

artırabilir (Brenner ve ark., 1994). Yapılan çalışmalar sporcularda kişisel bakım ve hijyen kullanımını ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sporcular açısından bulaşıcı hastalıklardan korunmak, sağlığın devamını sağlamak ve performanslarına olumsuz etki etmemesi için hijyen mutlaka uygulanması gereken temizlik davranışlarıdır. Günümüzde kozmetik ürünler ve kişisel bakım ürünlerinin kullanımı elit sporcuları mesleki yaşantılarının birer parçası olmuştur. Konu ile ilgili farklı seviyelerdeki spor branşlarında yeni çalışmalar yapılarak, elde edilen verilere göre sporcuların bilinçlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akyüz M. ve Eroğlu Ö. (2015). Toplumsal sınıfın, ortalama gelir düzeyinin ve cinsiyet farklılığının sembolik tüketim eğilimi üzerindeki etkisi; genç tüketiciler üzerine bir araştırma, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi* (32), 98-128.
- Arman C, (2013). *Gelir dağılımının tüketici davranışlarına etkisi*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- Blanco-Dávila, F. (2000). Beauty and the body: the origins of cosmetics. *Plastic and reconstructive surgery*, 105(3), 1196-1204.
- Brenner, I. K., Shek, P. N. & Shephard, R. J. (1994). Infection in athletes. *Sports Medicine*, 17(2), 86-107.
- Clijisen, R., Barel, A.O. & Clarys, P. (2014). *Use of cosmetics in sports*. E. T.: 06.12.2020, https://www.researchgate.net/profile/Ron_Clijisen/publication/263397952_The_Use_of_Cosmetics_in_Sport/links/54c7a8580cf238bb7d0af5be/The-Use-of-Cosmetics-in-Sport.pdf.
- Çomoğlu, T. (2012). Kozmetikler. *Marmara Pharmaceutical Journal*, 16(1), 1 8.
- Derya, A., İlgen, E. & Metin, E. (2005). Characteristics of sports-related dermatoses for different types of sports: a cross-sectional study. *The Journal of Dermatology*, 32(8), 620-625.
- Gleeson M. and Walsh N.P. (2012). The BASES expert statement on exercise, immunity, and infection. *J. Sports Sci*; 30(3):321–324.<http://dx.doi.org/10.1080/02640414.2011.627371>.
- Gomez-Lopez, A., Alastruey-Izquierdo, A., Rodriguez, D., Almirante, B., Pahissa, A., Rodriguez-Tudela, J.L. & Cuenca-Estrella, M. (2008). Prevalence and susceptibility profile of *Candida metapsilosis* and *Candida orthopsilosis*: results from population-based surveillance of candidemia in Spain. *Antimicrobial agents and chemotherapy*, 52(4), 1506-1509. DOI:10.1128/AAC.01595-07.
- Keskin, İ.C. (2017). *Elit altı basketbolcularda turnuva döneminde müsabaka öncesi ve sonrası hematolojik değerlerin değişiminin incelenmesi*, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Konar, N. ve İmamoğlu A.F. (1994). *Hygienic conditions in wrestling, exercising and matching fields (a study on wrestling rings and wrestling education centers)*, Gazi University Institution of Health Sciences, Thesis of Master of Science. Ankara.

Mountjoy, M., Sundgot-Borgen, J., Burke, L., Carter, S., Constantini, N., Lebrun, C., ... & Ljungqvist, A. (2015). Authors' 2015 additions to the IOC consensus statement: Relative Energy Deficiency in Sport (RED-S). *British Journal of Sports Medicine*, 49(7), 417-420.

Raysmith, B.P. and Drew, M.K. (2016). Performance success or failure is influenced by weeks lost to injury and illness in elite Australian track and field athletes: a 5-year prospective study. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 19(10), 778-783.

Ünalmiş, M. (2020). Kozmetikte yeni trend: spor kozmetikleri. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 2(2), 135- 146

Yılmaz, E. and Ozkan, S. (2009). The comparison of personal hygiene habits of students studying primary schools at different regions of the same city. *Journal of Fırat Health Services*, 4(10): 19-34.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Murat ÜNALMIŞ, Mustafa KAYA
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak / <i>To design the method and research design.</i>	Mustafa KAYA, Yakup PAKTAŞ
Literatür Tarama / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Yakup PAKTAŞ
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Mustafa KAYA, Yakup PAKTAŞ
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi / <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Murat ÜNALMIŞ, Mustafa KAYA, Yakup PAKTAŞ

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde bizleri destekleyen kadın basketbolculara teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Etik Kurulunun 21.06.2021 tarihli ve 01- 18 sayılı kararı ile yürütülmüştür.